

MASKA ČERVENÉ SMRTI

Edgar Allan Poe

„Červená smrt“ již dlouho pustošila zemi. Dosud žádná morová rána nebyla tak vražedná a tak obludná. Krev byla jejím zhmotněným znakem a pečetí – červeně a úděsnost krve. Přicházely pronikavé bolesti, pak náhlé mrákoty, pak prudké krvácení z pórů a konec. Šarlatovými skvrnami na těle a hlavně na tváři odsuzoval mor svou oběť do klatby, zavíral jí dveře před pomocí a soucitem bližních. Choroba člověka zachvátila, rdousila a v půlhodině sklála.

Avšak princ Prospero byl šťastný, neohrožený a prozíravý. Když byla jeho říše již napůl vylidněna, vybral si ze všech svých rytířů a dvorních dam tisíc zdravých a veselých přátel a uchýlil se s nimi do ústraní za vysoké zdi a cimbuří odlehlého kláštera. Byla to rozsáhlá a nádherná budova – výtvar princova vlastního výstředního, ale vznešeného vkusu. Byla obehnána mohutnou zdí. Ve zdi byly železné brány. Když sem dvořané přišli, přinesli s sebou kovářské výhně a těžká kladiva a zataвили závory. Chtěli se opevnit proti náhlým záchvatům zoufalství zvenčí a šílenství zevnitř.

Klášter měl bohaté zásoby. Dvořané byli tedy zabezpečeni a mohli směle vzdorovat nákaze. Svět venku ať se o sebe postará! Jen blázen by se teď rmoutil a přemýšlel. Princ pamatoval na rozmanité radovánky. Opatřil šašky, komedianty, byly tu baletky, byli tu hudebníci, byly tu krásky a bylo tu víno. To všechno a ještě k tomu bezpečí – bylo uvnitř.

Venku – Červená smrt.

Na sklonku pátého nebo šestého měsíce tohoto odloučení – právě když venku běsnil mor nejzuřivěji – uspořádal princ Prospero pro svých tisíc přátel velkolepý maškarní ples.

Byla to skvostná podívaná – ta maškaráda. Ale nejdřív vám vyličím komnaty, v kterých se odehrávala. Bylo jich sedm – královské apartmá. V mnoha palácích vytváří řada takových komnat dlouhý a přímočarý průhled; posuvné dveře bývají dokořán rozevřeny téměř až ke stěnám, takže celý prostor lze snadno přehlédnout. Zde to ovšem bylo docela jiné, jak se ostatně při princově zálibě v bizarnosti dalo očekávat. Pokoje byly tak nerovnoměrně rozmístěny, že bylo vidět vždy sotva dál než do jednoho. Každých dvacet třicet kroků stěna prudce odbočovala a před divákem se otvíral nový a nový obraz.

Uprostřed každé stěny bylo napravo i nalevo vysoké, úzké gotické okno vedoucí do přilehlé chodby, která se vinula podél zákrutů celého apartmá. Tato okna byla z malovaného skla, které mělo vždy takovou barvu, aby lahodila s barevným odstínem dekorace v komnatě.

Nejvýchodnější pokoj byl například vyzdoben modře – okna byla proto jasně modrá. Druhá komnata měla okrasu a čalouny purpurové, takže i tabulky okna byly z purpuru. V třetí bylo všechno zelené – okna též. Čtvrtá byla zařízena i osvětlena oranžově, pátá byla bílá, v šesté převládala fialová. Sedmý pokoj byl zahalen do černých sametových čalounů, které pokrývaly strop a visely ze stěn, spadající v těžkých záhybech na koberec téže látky a barvy. Pouze v tomto pokoji nesouhlasila však barva oken s barvou výzdoby. Zde byly tabulky šarlatové – syté barvy krve. V žádné z těchto sedmi komnat nebyla uprostřed záplavy zlatých ozdob, jež tu byly nahodile rozmístěny či splývaly z klenby stropu, jediná lampa, jediný svícen. Uvnitř pokojů nehořelo světlo, ale na chodbách, které se kolem nich vinuly, stála před každým oknem těžká trojnožka s rozžhaveným uhlím, jehož plameny prozařovaly zbarvené sklo a místnost oslnivě

osvětlovaly. Vznikaly tak přepestré, fantastické obrazce a dojmy. Ale v západní, černé komnatě, vyvolalo ohnivé světlo, proudící na temné závěsy krvavým sklem, opravdu přízračný účinek; tváře příchozích vypadaly v té záři tak úděsně, že se jen málokdo z celé společnosti osmělil překročit práh.

A v této komnatě stály u západní stěny ohromné ebenové hodiny. Jejich kyvadlo se houpalo s temným, těžkým, jednotvárným řinčením, a když minutová ručička opsala kruh ciferníku a hodiny začaly odbíjet, vydral se z kovových plic stroje zvuk, který byl sice jasný a zvučný, hluboký i harmonický, ale přitom tak podivně jímavý a naléhavý, že hudebníci v orchestru hodinu co hodinu přestávali na chvílenku hrát a naslouchali odbíjení; a tak se i tančící páry bezděky přestávaly otáčet a celá ta veselá společnost trochu zrozpáčitěla, a jak hodiny odzváněly, bylo vidět, že ti nejrozmařilejší pobledli a ti starší, usedlejší, si rukou přejeli čelo jakoby v zmateném zasnění či zamyšlení; jakmile však údery dozněly, obecenstvo znovu propuklo v bezstarostný smích; hudebníci na sebe pohlédli a usmáli se vlastnímu zneklidnění a bláhovosti, a šeptem se navzájem ujišťovali, že při příštím odbíjení se už nedají tak dojmout a zmást – a pak uplynulo šedesát minut (do nichž se vejde tři tisíce šest set vteřin prchavého času), hodiny začaly vyzvánět znovu, a znovu se přikradly rozpaky, neklid a zamyšlení jako předtím.

Ale přesto byl to ples bujný a velkolepý. Vévoda měl prazvláštní vkus. Měl vytríbené oko pro barvy, znal jejich účinek.

Dekorace podle běžné módy se mu nelíbily. Jeho návrh a plány byly smělé, oslnivé, nápady překypovaly ohromující nádherou. Snad si někteří myslí, že byl šílený. Lidé z jeho družiny si to nemysleli. Bylo třeba ho slyšet, vidět, dotýkat se ho – abyste si to opravdu nemysleli.

K této velké slavnosti uspořádal téměř sám celou tu proměnlivou výzdobu sedmi komnat a svým podmanivým vkusem sám určoval výběr masek. Byly to postavy skutku pitvorné – samý lesk a třpyt, dráždivost a přízračnost – připomínající Hugovy Hernani. Byly tu fantaskní postavy s údy a výstrojí, které k nim nepatřily. Byla tu šílená zjevení, jakoby bláznem vymyšlená. Mnoho podob krásných, mnoho rozmarných, mnoho bizarních, některé strašlivé a nemálo též odporných. Byl to věru zástup snových přeludů, co se tu vláčelo po komnatách! A ty přeludy se kroutily a ploužily, zbarvovány odstíny komnat, a šílené tóny orchestru jako by zněly ozvěnou jejich kroků. A tu se náhle v sametové síni ozve úder ebenových hodin a všechno na okamžik strne a všechno umlká – jen hodiny je slyšet. Přeludy stojí jako přimražené. Avšak zvonivé údery doznívají – jen chvilenu to trvalo – a za jejich echem letí lehký, tlumený smích. A hudba se znovu rozvášní a přeludy ožijí a znovu křepčí ještě rozmarněji než dříve a zbarvují se zářemi z mnoha barevných skel, jimiž prosvítají zášlehy ohňů. Avšak ke komnatě tam na západě se teď už žádná maska neodváží přiblížit, neboť noci ubývá a krvavým sklem line se světlo čím dál ryšavější a čern šerých čalounů děsí, a tomu, kdo vboří nohu do šerého koberce, zazní blízký tlumený cinkot ebenových hodin naléhavěji a vážněji než těm, kteří se baví v odlehlejších komnatách.

Tam se však hemžil hustý zástup, horečně pulsoval život. Bujný kvas víril dál a dál – až konečně hodiny začaly odbíjet půlnoc. Hudba tak jako předtím zmlkla, utichlo kroužení párů, všechno zas rozpačitě znehybnělo. Tentokrát však hodinový zvon zazněl dvanáctkrát, a tak se asi stalo – protože bylo více času – že se do úvah těch přemýšlivějších hodovníků vloudilo o trochu víc ducha. A tak se snad také stalo, že

ještě než poslední ozvěna posledního úderu zanikla v tichu, postřehli mnozí přítomnost masky, které si dosud nikdo ne všiml. A když se šeptem rozneslo, že se dostavil nový host, ozval se v obecenstvu šum a reptání, zprvu vyjadřující ne-souhlas a údiv – posléze strach, hrůzu a odpor.

V shromáždění přízraků, jaké jsem vykreslil, by nějaký obyčejný zjev sotva vzbudil takový rozruch. Vždyť volba masek na tento večer byla takřka neomezena; ale ta nová postava přeherodovala samého Heroda a překročila hranice i princovy bezbřehé fantazie. I ten nejotrlejší člověk má v srdci struny, které ho rozechvějí, jakmile se jich dotknete. I člověk nadobro rozvrácený, jemuž je život i smrt jen pro smích, přestává s některými věcmi žertovat.

A opravdu: celá společnost zřejmě v skrytu duše cítila, že v kostýmu i vystupování vetřelce není nic žertovného, že je v něm cosi nestoudného. Byla to vysoká, vychrtlá postava, zahalená od hlavy k patě do pohřebního hávu. Masky, která zakrývala tvář, byla zformována k tak přesné podobě tuhé tváře mrtvoly, že i nejpozornější pohled by sotva odhalil klam. Ale to všechno by rozjaření hodovníci, když už ne schválili, tedy aspoň strpěli. Zakuklenec však zašel příliš daleko: vzal na sebe podobu Červené smrti. Jeho rubáš byl potřísněn krví – a jeho široké čelo, skráně i tváře byly skropeny úděsným šarlatem.

Když na tento strašidelný zjev poprvé pohlédl princ Prospero (maska zvolna, velebně, snad aby zdůraznila, jakou hraje roli, procházela mezi tančícími), bylo vidět, jak se v prvním okamžiku křečovitě otrásl hrůzou či odporem; vzápětí mu však tvář zrudla hněvem.

„Kdo se opovažuje?“, tázal se sípavě dvořanů, kteří mu stáli nablízku – „kdo se opovažuje urážet nás tímto rouhavým výsměchem? Chopte se ho a strhněte mu masku, ať pozná-

me, koho za svítání pověsíme na cimbuří!“

Princ Prospero stál ve východní, modré komnatě, když tato slova pronášel, ale nesla se zvučně a jasně dál, do všech sedmi pokojů – neboť princ byl člověk statný a smělý a hudba na jeho pokyn ihned umlkla.

Stál v modré komnatě s družinou bledých dvořanů po boku. Jakmile promluvil, vykročili chvatně směrem k vetřelci, který v tom okamžiku nebyl daleko a teď již sám rozvážným, důstojným krokem přistupoval k mluvčímu. Ta šílená drzost naháněla dvořanstvu podivný, posvátný strach, takže se mezi nimi nenašel jediný, kdo by proti masce pozvedl ruku; a tak se cizinec, nikým neohrožován, přiblížil až na krok k princovi; a pak, zatímco celý ten zástup jakoby z jediného popudu ucouvl ze středů komnat ke stěnám, kráčel nerušeně dál tímž slavnostním, odměřeným krokem, kterým sem vstoupil, prošel modrou komnatou a vstoupil do purpurové – z purpurové do zelené – zelenou prošel do oranžové – a tou opět do bílé – a odtud ještě dál do fialové, a v žádné se nikdo nepohnul, aby ho zadržel.

A teprve tehdy, šílený vztekem a hanbou z chvilkové zbabělosti, se princ Prospero vzpamatoval. Vyrazil, hnal se zběsile šesti pokoji – úplně sám, neboť všechny zachvátil smrtelný děs – pádil s napřaženou dýkou a již přichvátal v nejzazší, sametové komnatě na tři čtyři kroky k odcházející postavě; ta se však náhle prudce otočila a pohlédla svému pronásledovateli do tváře. Ozval se pronikavý výkřik, zablýskla se dýka – a dopadla na černý koberec, na který vzápětí klesl mrtev i princ Prospero. Teprve pak se dav hodovníků pozvedl k zběsilé odvaze zoufalců a hnal se do černé komnaty. Když se však chopili zakuklence, jehož vysoká postava stála zpříma a nehybně ve stínu ebenových hodin, ustrnuli všichni nevýslovnou hrůzou – pohřební rubáš a mr-

tvorná maska, na něž se tak zuřivě vrhli, neskrývala v sobě žádný hmatatelný tvar.

A teď každý věděl, že přišla Červená smrt. Vkradla se tiše v noci jako zloděj. A bujaří hodovníci padali jeden po druhém v hodovních síních, zbrocených teď krví, a každý zemřel tak, jak právě klesl k zemi; a z ebenových hodin odešel život s životem posledního rozmařilce; a plameny v trojnožkách dohasly a tma a zkáza a Červená smrt rozprostřely nade vším svou bezmeznou moc.